

Umowy gospodarcze - jak dokonać wykładni

Adrian Cop, [prawnik Kraków](#), Rödl & Partner

Wykładnia umów powinna zostać dokonana na trzech poziomach, tj. ustalenie literalnego brzmienia umowy, ustalenie treści oświadczeń woli przy zastosowaniu reguł określonych w art. 65 § 1 k.c. oraz ustalenie sensu złożonych oświadczeń woli poprzez odwołanie się do zgodnego zamiaru stron i celu umowy.

Orzekł Sąd Najwyższy w wyroku I CSK 226/17 z 19 stycznia 2018 r.

19 maja 2010 r. strony zawarły umowę o dofinansowanie projektu „Stworzenie internetowego serwisu umożliwiającego tworzenie kampanii rekrutacyjnych i zarządzanie procesem rekrutacji”. Pozwany J.P. zaczął realizować umowę a powódka P.A.R.P. wypłaciła mu zaliczkowo 227 000 złotych. 30 grudnia 2010 r. pozwany wystąpił o płatność rozliczając pierwszy etap. Działająca w imieniu powódki R.I.F zwróciła się do pozwanego o przedstawienie dodatkowych dokumentów i wyjaśnień, w tym dostarczenia wyników usług promocyjnych, za które zostały wystawione dwie faktury oraz o ponowne dostarczenie tych dwóch faktur.

3 lutego 2011 r. R.I.F. dokonała kontroli doraźnej u pozwanego stwierdzając nieprawidłowości (faktury wystawione bez faktycznego wykonania usługi, brak dokumentacji pracowniczej i listy obecności, brak poinformowania o przesunięciu terminu wykonania pierwszego etapu projektu). W piśmie z 28 czerwca 2011 r. powódka ze względu na naruszenia warunków umowy rozwiązała umowę ze skutkiem natychmiastowym, wzywając jednocześnie do zwrotu wypłaconego dofinansowania. Pozwany w piśmie z 27 lipca 2010 r. uznał wypowiedzenie umowy za bezskuteczne i domagał się dalszej zapłaty z tytułu finansowania projektu.

Wyrokiem z 4 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalając powództwo stwierdził, że nie istniały przyczyny rozwiązania umowy.

Dokonując wykładni postanowień umowy sąd pierwszej instancji uznał, że brak informacji o konieczności wprowadzenia zmian do umowy w zakresie zmiany terminu realizacji projektu nie mógł prowadzić do rozwiązania umowy, ponadto jedynie jedna usługa nie została wykonana zgodnie z oświadczeniem pozwanego.

Powodowa agencja wniosła apelację od wyroku sądu pierwszej instancji, którą sąd apelacyjny oddalił w całości. Uznano, że nie było podstaw do rozwiązania umowy z pozwanym ze skutkiem natychmiastowym. Nie zostało wykazane, że powołane w oświadczeniu uchybienia pozwanego skutkowały niemożnością lub niecelowością dalszej realizacji umowy. Ponadto istniała możliwość wezwania pozwanego do poprawienia wniosku pod rygorem odrzucenia w części objętej brakami i wadami.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku sądu apelacyjnego uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę sądowi apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy uznał, że w przedmiotowej sprawie zasadnicze znaczenie ma to, czy usługi promocyjne, których dotyczyły faktury wystawione przez pozwanego i przez niego opłacone, rzeczywiście zostały wykonane. Okoliczność ta jest istotna zarówno w kontekście skuteczności rozwiązania umowy, jak i jego zakresu. Przytoczone motywy zaskarżonego skargą kasacyjną wyroku zawierają sprzeczne ze sobą stwierdzenia dotyczące okoliczności faktycznych, a sprzeczności tych nie da się sensownie i logicznie usprawiedliwić. Jest to wystarczająca przyczyna stwierdzenia naruszenia wymagań zawartych w art. 328 § 2 k.p.c.

Dyrektywy interpretacyjne zawarte w art. 65 k.c. odnoszą się zarówno do wszystkich kategorii czynności prawnych (§ 1), jak i wyłącznie do umów (§ 2). Konsekwencją tego unormowania jest konieczność dokonania wykładni umów na trzech poziomach, tj. ustalenia literalnego brzmienia umowy, ustalenia treści oświadczeń woli przy zastosowaniu reguł określonych w art. 65 § 1 k.c. oraz ustalenie sensu złożonych oświadczeń woli poprzez odwołanie się do zgodnego zamiaru stron i celu umowy. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie jest konieczne, aby był to cel

uzgodniony przez strony, wystarcza – przez analogię do art. 491 § 2, art. 492 i art. 493 k.c. – cel zamierzony przez jedną stronę, który jest wiadomy drugiej.

Tę okoliczność należy mieć na uwadze w odniesieniu do umów o dofinansowanie ze środków publicznych realizacji projektu, a to pozwala przyjąć, że prawidłowa realizacja umowy zakładała dofinansowanie wydatków poniesionych przez beneficjenta za wykonane elementy projektu. Dlatego tak istotne znaczenie ma to, czy w przedmiotowej sprawie pozwany rzeczywiście zrealizował umówiony projekt (lub jego elementy).

Adrian Cop

PRAWNIK W KRAKOWSKIM BIURZE RÖDL & PARTNER

Artykuł 65 k.c. określa dyrektywy, w oparciu o które dokonywana jest wykładnia oświadczeń woli. Są to zasady współżycia społecznego i ustalone zwyczaje (mając na uwadze okoliczności, w jakich te oświadczenia woli są składane), które odnoszą się do wszystkich oświadczeń woli oraz zgodny zamiar stron i cele umowy. Literalne brzmienie oświadczenia woli zajmuje ostatnie miejsce w hierarchii kryteriów.

Źródło: <https://www.rp.pl/Firma/309079997-Umowy-gospodarcze---jak-dokonac-wykladni.html>